

PATRIMONIUL
CULTURAL
IMATERIAL
AL UNESCO

*Cultura și
tradițiile umanității*

Text de Massimo Centini

Traducere de Aurora Irimia

Introducere de Massimo Centini	6	Sărbătorile marilor structuri procesionale – Italia	80
EUROPA		Fabricarea tradițională a viorilor – Italia	84
Confecționarea tălângilor – Portugalia	8	<i>Opera dei Pupi</i> , teatrul de păpuși sicilian – Italia	90
Flamencoul – Spania	10	Cioplirea marmurei pe Insula Tinos – Grecia	94
Turnurile umane – Spania	16	Cioplirea crucilor și simbolistica ei – Lituania	96
Serbarea curților cu flori – Spania	20	AFRICA	
<i>Fiesta de las Fallas</i> din Valencia – Spania	26	Spațiul cultural al Pieței Jemaa el-Fna – Maroc	98
Tapiseriile de Aubusson – Franța	32	<i>Mousslem</i> -ul de la Tan-Tan – Maroc	102
Arta dantelei de Alençon – Franța	36	Dansul mascat <i>makishi</i> – Zambia	108
Echitația tradițională franceză – Franța	40	Tehnicile de lucrare a lemnului la populația Zafimaniry – Madagascar	110
Uriașii și dragonii procesionali – Belgia, Franța	44	ASIA	
Pescuitul de creveți, călare, la Oostduinkerke – Belgia	52	Șoimăritul, un patrimoniu viu – diverse țări	112
Arta manevrării morilor de vânt și a celor de apă – Olanda	56	Dansul Sema al dervișilor Mevlevi – Turcia	118
Muzica și arta creării orgilor – Germania	60	Spațiul cultural al beduinilor de la Petra și de la Wadi Rum – Iordania	122
Cavalcada Regilor – Republica Cehă	64	Decorațiunile murale ale femeilor din Asir – Arabia Saudită	126
Carnavalul măștilor Busó de la Mohács: un obicei de sfârșit de iarnă – Ungaria	68		
Arta clasică a călăriei de la Școala Spaniolă de Echitație – Austria	74		
Arta <i>pizzaioli</i> -lor din Napoli – Italia	78		

Prepararea <i>Lavash</i> , pâinea tradițională armenească – Armenia	128	Trei genuri de dans tradițional din Bali – Indonezia	196
Prelucrarea cuprului la Lahij – Lahij – Azerbaidjan	132	Baticul indonezian – Indonezia	202
Țeserea tradițională a covoarelor în Fars – Iran	136		
Yoga – India	138	AMERICA	
Ritualul Kumbh Mela – India	144	Tradiția ecvestră <i>charrería</i> din Mexic – Mexic	210
Psalmodierile din Ladakh: recitarea textelor sacre budiste – India	154	Muzica formațiilor de <i>mariachi</i> – Mexic	218
Arta covoarelor tradiționale kirghize din fetru – Kârgâztan	158	Festivitatea dedicată morților – Mexic	220
Confecționarea artizanală a iurtei mongole și obiceiurile legate de ea – Mongolia	162	Serbarea tradițională din ianuarie a dansatorilor <i>Parachicos</i> – Mexic	228
Caligrafia chineză – China	168	Pălăria Panama – Ecuador	232
Sericultura și fabricarea mătăsii în China – China	170	Carnavalul de la Oruro – Bolivia	238
Acupunctura și moxibustia în medicina tradițională chineză – China	176	Insula Taquile și arta sa textilă – Peru	246
Teatrul Kabuki – Japonia	178	Tehnici și ritualuri legate de reconstrucția podului O'ewwachaka – Peru	248
<i>Washi</i> , fabricarea artizanală a hârtiei tradiționale japoneze – Japonia	184	Pelerinajul la sanctuarul Domnului de la Quyllurit'i – Peru	254
<i>Ojiya-chijimi</i> și <i>Echigo-jofu</i> – Japonia	188	Cercul de capoeira – Brazilia	260
Teatrul de păpuși <i>Wayang</i> – Indonezia	190	Tangoul – Argentina, Uruguay	262
		Autori și credite foto	266
		Liste ale Patrimoniului Cultural Imaterial	268

Libris Confeccionarea tălăngilor

Respect pentru oameni și cărți

Continent EUROPA
Țară PORTUGALIA
Oraș ALCÁÇOVAS
Pe lista UNESCO din 2015

Foarte puțini meșteșugari din sudul Portugaliei mai stăpânesc arta confeccionării tălăngilor pentru animale. Această tradiție străveche este bogată în simboluri legate de cultura pastorală din regiune și produce adevărate opere de artă.

Timp de o mie de ani, un sunet foarte deosebit s-a auzit în jurul satelor din regiunea portugheză Alentejo: notele ritmice ale tălăngilor atârnate de gâtul vitelor. Eco-ul lor îi informează pe păstori despre mișcarea animalelor, iar cei atenți își dau seama chiar și când turma fuge de un pericol. Pentru turme, tălăngile sunt utile fiindcă le ajută să găsească drumul pe întuneric. Există printre animale „conducători” și „subordonați”, iar ierarhia este marcată de tălăngi, pe care crescătorii le distribuie în funcție de structura turmei sau a cirezii. Tălăngile sunt făcute manual în sate ca Bragança, Tomar, Cartaxo, Estremoz, Reguengos de Monsaraz și Angra do Heroísmo din Insulele Azore. Cel mai important dintre aceste sate este, incontestabil, Alcáçovas, unde se află unsprezece ateliere bazate pe o tradiție transmisă din tată-n fiu. Din păcate, aproape toți fiii sunt trecuți de 70 de ani. Meșteșugarii gravează stele, flori, litere sau modele fanteziste pe tălăngi și pe curelele de piele legate la gâtul animalelor. De asemenea, trebuie să se priceapă să acordeze tălăngile, care sunt făcute din fier încins la o temperatură de 1200° C. Sunt modelate cu un ciocan și curbate pe nicovală până capătă forma unei cupe. Fiecare este acoperită cu un amestec de lut și paie ca să se prevină crăpăturile. Datorită acestor mâini dibace, farmecul sunetului lor va dăinui.

• 8 și 9 *Una dintre cele mai delicate operațiuni pentru meșteșugarii din Alcáçovas, cunoscuți sub numele de chocalheiros (de la chocalhos, „zornăit”), este atunci când limba este introdusă în talangă. Această muncă manuală iscusită ar putea deveni mai răspândită datorită faptului că a fost înscrisă de UNESCO pe Lista Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității.*

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Flamencoul

Continent EUROPA

Țară SPANIA

Pe lista UNESCO din 2010

Originile sale sunt misterioase. Ceea ce știm este că flamencoul a apărut în secolul al XVIII-lea, dar unii cercetători susțin că își are originile în secolul al XVI-lea. Deși este o formă de artă a țiganilor din Andaluzia, a fost rezultatul multor influențe, inclusiv al cântărilor liturgice bizantine și musulmane, precum și al celor din sinagogile evreiești.

Ritm, personalitate, expresivitate, improvizație și trăire: acestea sunt ingredientele flamencoului, un dans de origine romă (țigănească) care datează din Andaluzia secolului al XVIII-lea. În trecut, pentru a-și descărca emoțiile, dansatorii (*bailaores*) se exprimau numai prin mișcări ale corpului și prin *taconeo* și *palmas*, bătăi din picioare și din palme, acompaniați de adevăratul suflet al flamencoului, cântărețul (*cantaor*), care, cu al său *cante* intens și pasional, este capabil să-i accentueze esența și profunzimea. Primul flamenco a fost *cante jondo* (cântec adânc), o formă care exprima suferința țiganilor. În forma sa clasică, este cântat cu o voce răgușită, în tradiția unuia dintre cei mai mari interpreți din secolul al XIX-lea, El Fillo. Însă există peste cincizeci de stiluri muzicale, cunoscute ca *palos*, de la *siguiriyas* și *soleares* (singurătate), formele cele mai intime și mai tragice, care se referă la durere, suferință și soarta amarnică, până la *sevillana*, *bulerías* și *alegrías*, cele mai ritmate, pe care le vedem pe scena de flamenco, numită *tablaos*, în timpul festivalurilor și al altor serbări populare. Pe la mijlocul secolului al XIX-lea, în flamenco a apărut chitara, folosită pentru a-i acompania pe dansatori și cântăreți (unul dintre interpreții cei mai cunoscuți în întreaga lume este Paco de Lucía, care a murit în 2014). Așadar, cântecul vocal, dansul și muzica instrumentală sunt combinate pentru a atinge cele mai adânci corzi din sufletul spectatorilor, care devin din ce

• 10-11 Adevărata protagonistă a flamencoului este rochia. Dansatoarele se pricep foarte bine să o facă să se miște în diverse feluri, în funcție de tipul dansului.

În ce mai entuziaști și mai numeroși. După secole în care a fost exclus deoarece clasele superioare îl considerau specific păturii de jos a societății, odată cu apariția unor *cafés cantantes* (localuri de noapte care au înflorit ici și colo în Spania la începutul secolului XX) flamencoul a părăsit intimitatea familiilor și comunităților țigănești locale și a început repede să fie recunoscut de un public mult mai larg ca o formă autentică de artă. Și, de la cafenele la teatre, succesul tot mai mare i-a transformat pe mulți interpreți în profesioniști. Cu timpul, în ciuda faptului că flamencoul a fost întotdeauna și încă este legat de istoria lui, pasiunea și virtuozitatea dansatorilor și ale muzicienilor au scris noi pagini de istorie: tradiția s-a amestecat cu modernitatea pentru a face din flamenco una dintre cele mai cunoscute și mai apreciate forme de artă din lume. „Flamencoului Pur“, care este cel mai apropiat de rădăcinile sale țigănești și este improvizat de dansatori, i s-au alăturat Noul Flamenco, o versiune a vechilor dansuri spaniole care pune mai mult accent pe costume și coreografie, și de Flamencoul Fusion, care se combină cu alte tipuri de muzică: pop, blues, rock și chiar rap.

- 12 Pantofii de dans pentru flamenco au tălpile tocurilor întărite cu cuie, astfel încât devin adevărate instrumente de percuție.
- 13 Cu timpul, noi elemente coregrafice, care amintesc de tradiția andaluză, au fost adoptate pentru a adăuga culoare și ritm flamencoului, inclusiv senzuala și eleganta rotire a mâinilor și a brațelor.

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

• 14-15 *Cultura romă s-a transmis pe cale orală de la o generație la alta, ceea ce s-a întâmplat și în cazul flamencoului, pe care tinerii din cercul familial sau din comunități l-au învățat de la bătrâni. Astăzi acest dans este mai popular ca oricând și este studiat în școlile de dans și în academii în care tradiția se combină cu dansul și formele muzicale contemporane.*

- 16-17 Pinya, constând în zeci de persoane care formează un model radial, este structura de sprijin a castelului, iar cei mai puternici bărbați constituie baza turnului.
- 17 Totul este studiat în detaliu pentru formarea turnului uman. Mâinile și corpurile membrilor echipei sunt aranjate astfel încât să servească drept „contraforți” pentru sprijinirea structurii.

Turnurile umane

Sunt nici mai mult nici mai puțin decât o arhitectură umană care poate fi admirată și aplaudată la festivalurile populare din Catalonia. Este o tradiție multiseclară care necesită agilitate și curaj. De fapt, căderile sunt la fel de spectaculoase ca și construcțiile. Pe lângă faptul că trebuie să aibă abilități ieșite din comun ca să practice această artă dificilă, membrii grupului trebuie să fie motivați de coeziune și de unitatea voinței, care îi fac să se simtă parte dintr-o familie și dintr-o istorie de veacuri.

Îi recunoști de departe în mulțimea care se îngrămădește la festivalurile din orașe. Pantaloni albi, o eșarfă neagră și lată în jurul mijlocului pentru a le proteja mușchii cei mai încordați și o cămașă viu colorată. Sunt *castellers*, care curând își vor începe acrobațiile. Când încep să bată tobele și se aude sunetul de *gralla* (un instrument de suflat din lemn, ceva între goarnă și fluier), *castellers* se adună, iar cei mai puternici și mai puțin agili formează baza turnului, înconjurați de zeci de oameni, așa-numita *pinya*. Apoi încep să se cațăre, al doilea nivel de *castellers* urcând deasupra primului, al treilea deasupra celui de-al doilea și așa mai departe, înspre cer. Este o experiență nemaipomenită să-i vezi cățărându-se, atât de curajoși și de agili, ca să formeze nivelurile de sus. Când *enxaneta*, băiatul care termină construcția umană, ajunge în vârf și, cu o mână, face *aleta*, semnul care le

Încununază isprava, mulțimea își exprimă trăirile puternice și aplaudă frenetic. Apoi, într-o clipită, turnul de corpuri alunecă în jos până la pământ, iar membrii echipei (*colla*), grupul de persoane unite de dorința și voința de a crea cu succes un „castel”, se îmbrățișează și își sărbătorește reușita. Tarragona, Valls, Vilafranca și Terrassa sunt cele mai importante orașe în care se ridică turnuri umane. Se începe în iunie, cu festivalul Sant Joan din Valls, și se încheie cu festivalul Minyons din Terrassa, în noiembrie. Iar între cele două au loc o serie de manifestări care nu trebuie ratate, cum ar fi festivalurile Sant Pere din Terrassa și Sant Felix din Vilafranca, precum și serbările de Santa Tecla din Tarragona, unde concursul de *castells* se ține în octombrie în splendidul spațiu al arenei, dar numai în anii pari.

Potrivit unor cercetători, arabii au fost cei care au adus turnurile umane în Spania, în timp ce alții spun că romanii le-au introdus. Dar cea mai convingătoare ipoteză afirmă că originea acestei tradiții se află în *ball de valencians*, un străvechi dans din Catalonia (regiunea spaniolă unde a apărut și este cel mai puternic acest obicei) care se termina cu un mic turn de trei sau patru niveluri. Restul a rezultat din competiție și rivalitate, iar astăzi *collas* se întrec în construcții umane care devin tot mai înalte și mai îndrăznețe. Totuși, nimeni nu a reușit să ridice un turn uman mai înalt de zece niveluri. Dar, pe aceste meleaguri, lumea e gata să parieze că este numai o chestiune de timp.

• 18 Există diferite tipuri de pinya: pilonul, constând în câte o persoană urcată peste alta pentru a forma cel puțin patru „niveluri”; turnul, alcătuit din două persoane pe nivel pentru cel puțin cinci niveluri; și adevăratele „castele”, cu trei-cinci persoane la fiecare dintre cele opt sau nouă niveluri. • 19 Adolescenții și copiii sunt cele mai importante părți ale turnurilor umane, pentru că trebuie să constituie ultimul nivel și să încheie structura.

